

Зубченко Н. І.

*канд. юрид. наук, зав. сектором інформетрії та
сприяння публікаційній активності науковців,*

Наукова бібліотека НУ «ОЮА»

СПРИЯННЯ ПУБЛІКАЦІЙНІЙ АКТИВНОСТІ НАУКОВЦІВ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Виклики сучасної наукової діяльності потребують від вченого значних зусиль із підтримання позитивного іміджу. Основним фактором іміджу науковця є його публікаційна активність, яка, на наш погляд, включає низку елементів: академічну доброчесність, певну періодичність виходу наукових праць, виявлення актуальних та нагальних проблем дослідження, а також популяризацію власних досліджень у національному та міжнародному інформаційному просторі.

Наприкінці 2016 року у Науково-інформаційному центрі Наукової бібліотеки було утворено Сектор Інфометрії та сприяння публікаційній активності науковців (ІСПАН), діяльність якого спрямована на здійснення інформаційно-аналітичної діяльності на основі використання інфометричного інструментарію; сприяння доступу науковців до реферативних та повнотекстових баз даних; просування університетських видань та наукового доробку професорсько-викладацького складу та співробітників НУ «ОЮА» у світових наукометричних базах даних; реалізацію тренінгових та навчальних програм для дослідників та науковців; обслуговування користувачів науковими е-ресурсами. У межах даної теми зупинимося на сприянні публікаційній активності як передумові створення вченим якісного дослідження.

Для вирішення питання доступу вчених НУ «ОЮА» до зарубіжних напрацювань Наукова бібліотека активно співпрацює із зарубіжними базами даних (реферативними, повнотекстовими). У практиці Наукової бібліотеки НУ «ОЮА» вищезазначене практикується вже декілька років, зокрема, реалізовані проекти із забезпечення доступу до ресурсів Oxford University

Press, EBSCO, DeGruyter, Cambridge Core, Digital Commons, Web of Science тощо.

Також існує необхідність підвищення доброчесності досліджень. Вивчення численних праць юридичної спрямованості дозволяє виокремити низку недоліків таких наукових публікацій:

- неточне формулювання мети та завдань дослідження, невідповідність їх заявленій тематиці;
- зловживання цитуванням, відсутність власних висновків та узагальнень;
- використання застарілої, неактуальної теоретичної літератури;
- використання обмеженої методології дослідження;
- мовні недоліки (лексичні, граматичні, орфографічні, стилістичні, надмірне вживання неологізмів, архаїзмів тощо);
- надмірне дослівне цитування нормативних джерел;
- плагіат як прояв наукової недоброчесності.

Найчастіше подібні публікації утворюють своєрідний «баласт», який є виключно кількісним показником діяльності дослідника, але ніяк не якісним. Тому важливо, аби у публікаційній активності науковця було дотримано розумний баланс між кількістю публікацій та їх якістю. Допмагаючи науковцям у правильному оформленні та створенні дослідження, Наукова бібліотека бере участь не тільки у супроводі публікації, але й у формуванні якісного наукового контенту в українському сегменті науки.

Сучасна редакційна політика передбачає, що кожна публікація має пройти декілька етапів, на яких буде розглянуто саме її якість, одним з таких етапів є рецензування. Із практики зарубіжних видань з високим імпакт-фактором, рецензування є тим інструментом, який дозволяє вчасно виявити та визначити недоліки та переваги направленої до видання публікації. Однак у практиці українських видань рецензування носить або дуже умовний характер, або відсутнє як таке. Саме тому, для якісного дослідження слід не менш кропітливо, ніж написання, підбирати видання для публікації. З одного

боку, із закордонними виданнями простіше – існування спеціальних наукометричних баз (наприклад, Cite Score від Elsevier) створює умови для обрання впливового журналу, визнаного світовими рейтингами. Але з іншого боку – якість більшості сучасних вітчизняних правових досліджень не завжди відповідає умовам, що висувають до наукового доробку впливові видання. Тому обирається найпростіший шлях – публікація у вітчизняних виданнях, які, в найкращому разі, входять до деяких не дуже відомих рейтингів, а в гіршому разі – публікація потрапляє до видань-хижаків, які мають на меті фантомну наукову роботу. Такі випадки вже неодноразово зустрічалися за рік функціонування сектору, тому зараз постає перед сектором постає додаткове завдання – превентивна діяльність (запобігання потрапляння публікацій вчених НУ «ОЮА» до шахрайських видань).

Підвищення публікаційної активності дослідників у практиці Наукової бібліотеки реалізується також за допомогою створення та використання певних інструментів, зокрема, Переліку повнотекстових баз даних, Календаря публікацій у фахових виданнях; допомоги дослідникам у популяризації наукового доробку засобами створення іміджу науковця (GoogleScholar, SelectedWorks, ORCID, ResearcherID тощо); формування рекомендацій для науковців щодо користування інформаційними ресурсами різного роду; підвищення рівня обізнаності щодо праць вчених Одеської школи права через наповнення та просування Інституційного репозитарію.

Крім вищезазначених інструментів, важливо згадати і про новий вид діяльності сектору – інформаційна розсилка Наукової бібліотеки. Проект було започатковано у липні 2017 р. Інформаційна розсилка включає шість рубрик: пропозиції до публікації у фахових виданнях України, пропозиції до публікації у зарубіжних виданнях, пропозиції до участі у міжнародних конференціях, інформування щодо новин наукової діяльності, інформування про наявний доступ до іноземних баз даних, пропозиції наукового стажування тощо. Для молодих науковців НУ «ОЮА» регулярно проводяться воркшопи та семінари з особливостей наукового пошуку,

оформлення наукової роботи, популяризації власних досліджень, пошуку та участі у грантових програмах тощо.

Таким чином, сучасний співробітник Наукової бібліотеки, окрім власної наукової діяльності, поступово набуває статусу «іміджмейкера науковця». Вивчення позитивного досвіду публікаційної активності як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, власна наукова робота співробітників Наукової бібліотеки НУ «ОЮА» мають стати у нагоді як для дослідників-початківців, так і для вже досвідчених вчених, оскільки ефективна співпраця в інформаційному просторі залежить рівноважно від зусиль кожного з учасників.